

Jongeren aan het woord over vrije tijd en welbevinden

Contactpersoon

Laura Van Raemdonck | Beleidsmedewerker Cultuur, Sport & Jeugdwerk

Netwerk tegen Armoede

Vooruitgangstraat 323, bus 6 - 1030 Brussel

Mail: laura.vanraemdonck@netwerktegenarmoede.be

Inhoudstabel

Introductie	04
• Het Netwerk tegen Armoede en beleidsparticipatie van maatschappelijk kwetsbare jongeren	05
• Maatschappelijk kwetsbare jongeren?	06
• Bouwstenen van jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren	07
Advies van maatschappelijk kwetsbare jongeren over vrije tijd en welbevinden	08
1. Vrijtijdsbesteding voor allen	08
1.1 Bekend	14
1.2 Betaalbaar	15
1.3 Bereikbaar	17
1.4 Beschikbaar	19
1.5 Begrijpelijk	21
1.6 Bruikbaar	22
1.7 Betrouwbaar	24
2. Welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling	25
2.1 Het verhogen van de veerkracht en de mentale weerbaarheid van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren	26
2.2 Een gecoördineerde integrale aanpak van pesten	31
2.3 Een gecoördineerde integrale aanpak van thuisloosheid bij jongeren	34
2.4 Een gecoördineerde integrale aanpak van jeugdwerkloosheid	37
	03

Opmerkingen vooraf

In het rapport zitten heel wat [hyperlinks](#), door erop te klikken komt u op een pagina terecht met meer uitleg over een bepaald thema.

Bij dit icoon staat telkens een [hyperlink](#) naar een video.

Alle afbeeldingen in dit rapport zijn genomen op de [tweedaagse themawerking](#) die 1 en 2 november 2022 plaatsvond. De citaten horen niet noodzakelijk bij de foto's op dezelfde pagina.

Introductie

Dit rapport omvat advies over twee prioriteiten van het [jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan](#) namelijk “**vrije tijd voor allen**” en “**welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling**”. Een belangrijke meerwaarde van dit rapport, is dat de ervaringen van maatschappelijk kwetsbare jongeren over vrije tijd en welbevinden uitvoerig zijn meegenomen.

Wij hopen dat dit rapport nuttig zal zijn voor beleidsmedewerkers, onderzoekers, en praktijkwerkers, zodat zij in de toekomst beter kunnen inspelen op de uitdagingen en kansen die jongeren in armoede ervaren op vlak van vrije tijd en welbevinden.

Dit rapport is gebaseerd op de input van een [tweedaagse themawerking](#) die op 1 en 2 november 2022 plaatsvond, maar bouwt ook verder op de ruime expertise die het Netwerk tegen Armoede heeft opgebouwd over de jaren heen in dialoog met jongeren en jeugdwerkers uit armoedeverenigingen.

Het Netwerk tegen Armoede en beleidsparticipatie van maatschappelijk kwetsbare jongeren

Het Netwerk tegen Armoede is een netwerkorganisatie van 61 verenigingen in Vlaanderen en Brussel, waar mensen in armoede het woord nemen.

De missie van het Netwerk tegen Armoede is armoede **structureel** aanpakken vanuit de **ervaringsdeskundigheid** van mensen in armoede. Dit doet het Netwerk tegen Armoede aan de hand van **dienstverlening** en **beleidswerk** met mensen in armoede. Aan de hand van verschillende participatieve trajecten (o.a. tweedaagse themawerkingen, overlegdagen) en creatieve methodieken (o.a. stopmotion, fotografie, theater, kunst, stelling spellen) capteert het Netwerk tegen Armoede ervaringen van maatschappelijk kwetsbare jongeren.

Daarnaast zorgt het Netwerk tegen Armoede ervoor dat de stem van jongeren een plek krijgt in het **beleidsadvies**, zodat het perspectief van jongeren in armoede binnengebracht wordt op thema's die hen aanbelangen (naast recht op vrije tijd, ook onderwijs, werk, wonen, jeugdhulp,...). Dit is broodnodig, want onderzoek toont aan dat jongeren met een lagere socio-economische status te vaak uit de boot bij initiatieven die jongeren beleidsmatig willen betrekken (Goubin, KU Leuven, 2021).

Maatschappelijk kwetsbare jongeren?

In Vlaanderen leeft minstens **1 kind op 10** in een gezin met een inkomen onder de **armoederisicodrempel** ([Kinderarmoedefonds, 2018](#)). We spreken over kansarmoede, bij een zwakke score op drie of meer van volgende criteria:

- het maandinkomen van het gezin,
- de opleiding van de ouders,
- de arbeidssituatie van de ouders,
- het stimulatie-niveau van de kinderen,
- de huisvesting,
- de gezondheid

Kinderen en jongeren die opgroeien in armoede, hebben **beduidend minder ontwikkelingskansen** in vergelijking met kinderen en jongeren uit een middenklassegezin. Dit heeft te maken met een **opeenstapeling van risicofactoren** (o.a. beperkt inkomen, slechte huisvesting, meer stress en gezondheidsrisico's) en het ontbreken van beschermingsfactoren (o.a. minder toegang tot ontspanning, gezondheidszorg, educatieve prikkels, en minder kunnen terugvallen op een sociaal netwerk) die gezinnen in armoede ervaren.

Kwetsbaarheid is altijd in interactie tot iets anders. Iemand is **maatschappelijk kwetsbaar** als die in zijn/haar/hun contacten met maatschappelijke instellingen (o.a. school, arbeidsmarkt, justitie) steeds opnieuw met de negatieve aspecten (o.a. discriminatie, controle, sancties) geconfronteerd wordt en minder toegang heeft tot het positieve aanbod. Hierdoor worden groeikansen systematisch ingeperkt. De opeenstapeling van maatschappelijke kwetsuren vergroot bovendien de kans om terecht te komen in een neerwaartse spiraal van toenemende marginalisering ([Vettenburg, Universiteit Gent, 2006](#)).

Het is belangrijk dat het jeugd- en armoedebeleid **proactief** inwerkt op deze ongelijkheden, zodat ook kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties voldoende kansen krijgen om zich te ontwikkelen en ontplooiën tot menswaardige individuen. Eén van de manieren om dit te doen is door kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties positief te stimuleren binnen de verschillende contexten, zowel binnen als buiten het gezin (o.a. onderwijs, jeugdwerk, sport, cultuur).

Bouwstenen van jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren

Laagdrempelige en veilige ontmoetingsplaatsen zijn essentieel voor het verhogen van ontwikkelingskansen. Binnen de 61 verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen, zijn er momenteel acht verenigingen met een reguliere jeugdwerking: [Betonne Jeugd](#), [Centrum Kauwenberg](#), [Buurtcentrum t' Lampeke - Jongerenwerking Den Tube](#), [Jong Gent in Actie](#), [PSC Open Huis](#), [Recht-Op](#), [t' Hope - Jakedoe](#), en [Wijkcentrum De Kring](#).

Jeugdwerk gericht op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren is bijzonder waardevol, omdat het een veilige (en soms enige) binding vormt met de maatschappij. Juist daarom moet laagdrempelig inclusief jeugdwerk erkend en gesubsidieerd worden. Er zijn zes belangrijke kenmerken of '**bouwstenen**' van jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, zie tabel ([Uit De Marge & Netwerk tegen Armoede, 2010](#)).

1. De jeugdwerker als ankerfiguur	Jeugdwerkers bieden houvast, vertrouwen, een luisterend oor.
2. Een integrale benadering	De jongeren worden in hun geheel benaderd: met aandacht voor al hun talenten en kwetsuren.
3. Een veilige plek	Een stressloze toevluchtsoord, weg van sancties en verwachtingen, met een duidelijk antidiscriminatiebeleid.
4. Zich thuis voelen	Een omgeving van gelijkgestemden waar jongeren zich in herkennen.
5. Kinderen en jongeren een stem geven	Signalen worden opgevangen, stappen richting structurele verandering worden genomen.
6. Bruggen slaan	Een leefwereld verbredende werking: de positie van jongeren worden ook binnen andere levensdomeinen versterkt.

Advies van maatschappelijk kwetsbare jongeren over vrije tijd en welbevinden

1. Vrijtijdsbesteding voor allen

Bekijk de [getuigenis](#) van Keyo, verbonden aan armoedevereniging [Betonne Jeugd](#). Keyo vertelt over zijn armoede-ervaring en het belang van zijn hobby.

Vrijetijdsparticipatie is een grondrecht

Vrijtijdsbesteding is goed voor de fysieke en mentale gezondheid van elk individu (voor sport zie [WHO](#), cultuur zie [UNESCO](#), jeugdwerk zie [Europese Commissie, 2015](#)). Maar voor mensen in armoede betekent zinvolle vrijetijdsbesteding nog zoveel meer: op een laagdrempelige en plezierige manier opnieuw kunnen deelnemen aan de samenleving. Deelnemen aan vrije tijd zorgt ervoor dat mensen in armoede afstand kunnen nemen van chronische stress, zelfvertrouwen opbouwen, talenten ontwikkelen, en een sociaal netwerk kunnen uitbouwen ([Netwerk tegen Armoede, 2021](#)). Georganiseerde vrije tijd kan bovendien een katalysator zijn voor het bereiken van bredere maatschappelijke doelstellingen (o.a. onderwijs, werk, het verbeteren van de Nederlandse taal) ([Welzijnszorg, 2022](#)).

Ondanks het belang van vrije tijd, kan de **helft** van de socio-economisch kwetsbare Vlamingen zich **niet veroorloven** om wekelijks een **klein bedrag** uit te geven aan **persoonlijke behoeften** gericht op **plezier** (46%), of om regelmatig te **participeren** aan **vrijetijdsactiviteiten** zoals sport, film of concerten (47%) ([KU Leuven, VRT, 2021](#)).

Daarnaast is vrije tijd bij jongeren in armoede een **relatief begrip**. Vaak moeten zij op jonge leeftijd volwassen worden. Dit is te wijten aan hun maatschappelijk kwetsbare positie waardoor ze tal van verantwoordelijkheden moeten opnemen (bv. hulp in het huishouden, zorg voor broer of zus, zorg voor ouder(s)). Dit zorgt ervoor dat jongeren in armoede minder tijd en mentale ruimte hebben om deel te nemen aan vrije tijd, in vergelijking met jongeren die niet in armoede leven, hoewel zij daar juist meer nood aan hebben.

“

“Ik vind dat iedere persoon kansen moet krijgen om mensen te leren kennen, vriendschappen op te bouwen, aan de hand van leuke activiteiten. Zodat iedereen elkaar meer accepteert.”

Man, 20 jaar, Jong Gent in Actie

“Mijn mama is alleenstaande. Zij heeft 7 kinderen. Zij werkt voltijds, en moet het huishouden doen. Ik denk altijd dat ik veel doe thuis in vergelijking met anderen, maar mijn mama doet eigenlijk nog zoveel meer. Ik heb enorm veel respect voor haar.”

Man, 12 jaar, Centrum Kauwenberg

Binnen het bestaande vrijetijdsaanbod is gerichte aandacht nodig voor het bereiken van specifieke doelgroepen

De helft van de Vlaamse sportclubs geeft aan dat ze een **gebrek** aan **kennis** en **expertise** hebben om hun werking inclusief te maken (52%), en niet weten hoe ze mensen in armoede moeten bereiken (44%) ([Vandermeersch, 2016](#)). Er is dus **nood** aan **kennisverspreiding** en samenwerking over de sectoren heen. Die signalen zijn ook terug te vinden in de cultuursector ([Netwerk tegen Armoede, 2011](#)), en binnen het reguliere jeugdwerk ([De Pauw, 2013](#)).

De 7 B's van toegankelijkheid

Naast bewustwording en sensibilisering over armoede mobiliseert het Netwerk tegen Armoede iedereen in de samenleving om verantwoordelijkheid op te nemen in de strijd tegen armoede. Ook vrijetijdsaanbieders (o.a. cultuurcentra, sportclubs, jeugdbewegingen) kunnen acties ondernemen. Een goed onderbouwd kader om kritisch stil te staan bij de eigen werking is de 7 B's van toegankelijkheid ([Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten, g.d.](#)).

Bekend:

De mate waarin het aanbod gekend is, ook bij mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Betaalbaar:

De mate waarin de prijs voor het aanbod (bv. inkom, materiaal, verzekering) een drempel vormt.

Bereikbaar:

De mate waarin het aanbod fysiek, ruimtelijk en in de tijd toegankelijk is.

Beschikbaar:

De mate waarin het aanbod voorhanden is en of er administratieve en andere drempels zijn zoals bv. online inschrijven.

Begrijpelijk:

De mate waarin informatie over het aanbod en tijdens de activiteit duidelijk gepresenteerd wordt.

Bruikbaar:

De mate waarin het aanbod aan ieders behoeften voldoet, met bijzondere aandacht voor de noden en wensen van mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

Betrouwbaar:

De mate waarin mensen zich goed voelen voor, tijdens, na de activiteit. Dit heeft invloed op de mate waarin er mentale drempels (zoals angst door vooroordelen) bestaan.

Tip! Bekijk de [7 vormingskaartjes](#) om als **sportclub** stil te staan bij de 7 B's van toegankelijkheid en doe de [toegankelijkheidstest](#). Deze vormingskaartjes zijn een resultaat van een samenwerking tussen het Netwerk tegen Armoede en [Sporta Voor Iedereen](#).

Tip! Bekijk de [toegankelijkheidsscan](#) om als **jeugdwerkorganisatie** stil te staan bij de 7 B's van toegankelijkheid ([Uit De Marge, 2021](#)).

Bevindingen tweedaagse

In wat volgt bespreken we elke B en de drempels naar vrije tijd (o.a. jeugdwerk, sport). De focus ligt op de **ervaringen** van jongeren en jeugdwerkers.

1.1. Bekend:

De mate waarin het aanbod gekend is, ook bij mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties.

“Ik passeer een aantal sportclubs van school naar huis, maar ik heb geen idee of ik daar terecht kan aan verminderd tarief.”

Vrouw, 17 jaar, Betonne Jeugd

“In sommige gemeenten zijn er medewerkers die erg inzetten op het bekendmaken van de UiTPAS. Dit is een enorme meerwaarde, ook wanneer ze langskomen bij de verenigingen. Ze geven ook vormingen op aanvraag. Het zorgt ervoor dat het mee bekend wordt bij de doelgroep.”

Jeugdwerker, Jong Gent in Actie

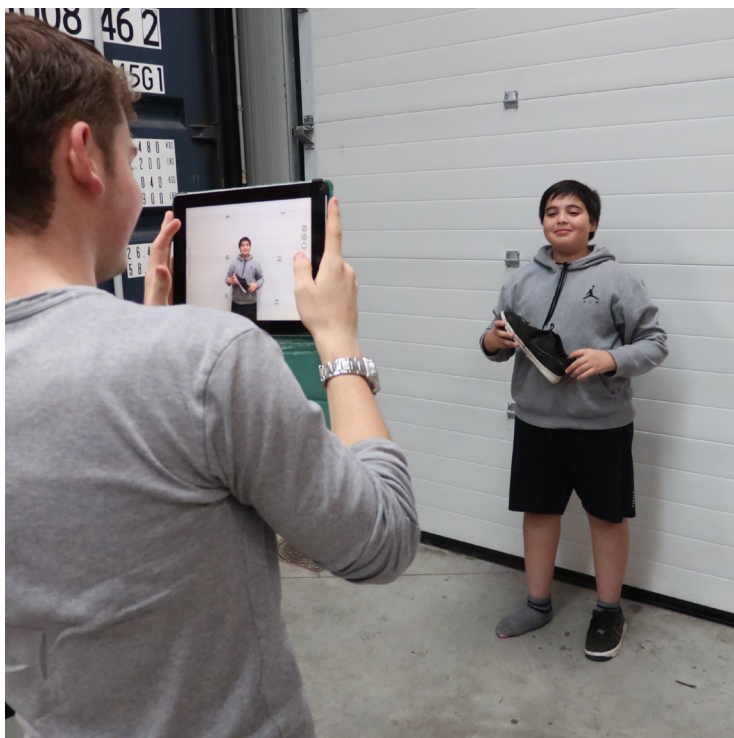
Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Ga langs bij ontmoetingsplaatsen in de buurt zoals armoedeverenigingen, CAWs, overkophuizen, jeugdcentra, buurtcentra ... en vertel over het aanbod.
- Organiseer ‘opendeurdagen’ in samenwerking met armoedeverenigingen en andere organisaties die maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren bereiken.

1.2. Betaalbaar:

De mate waarin de prijs voor het aanbod (bv. inkom, materiaal, verzekering) een drempel vormt.

“

“Ik heb een foto van mijn schoen getrokken, omdat ik schoenen een belangrijk onderdeel van mijn outfit vind. Ik hecht er veel waarde aan, omdat het mijn eerste deftige schoenen zijn. Door deze schoenen voel ik mij mooi en hip op school.”

Man, 12 jaar, Centrum Kauwenberg

“Wat ik onrechtvaardig vind, is dat niet iedereen die recht heeft op verminderd tarief kan gaan zwemmen aan verminderd tarief. In bepaalde steden in Vlaanderen kan je korting krijgen via de UiTPAS, maar in andere steden is dit niet het geval. Mijn vriend heeft bijvoorbeeld geen UiTPAS, omdat hij in een deelgemeente van Gent woont, dus hij moet altijd de volle pot betalen.”

Vrouw, 25 jaar, Jong Gent in Actie

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

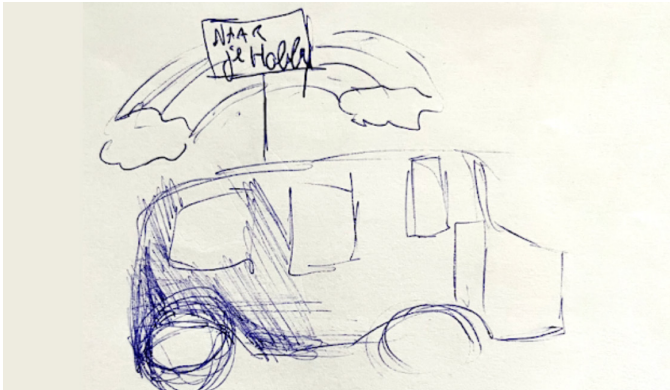
- Communiceer open en duidelijk over alle kosten. Als leden aan het begin van het seizoen een overzicht van alle kosten krijgen, kunnen ze die beter budgetteren.
- Communiceer over kortingstarieven en de mogelijkheden tot flexibel betalen (bv. een afbetalingsplan voor het bekostigen van lidgeld of een abonnement).
- Zorg ervoor dat jongeren ook per sessie kunnen betalen.
- Zorg ervoor dat jongeren makkelijk en kosteloos een abonnement kunnen stopzetten.
- Stap in een structureel kortingssysteem (bv. de UiTPAS/A-Kaart/Paspartoe) en communiceer daar duidelijk over.
- Installeer een UiTPAS-spaarzuil of afficheer een duidelijk zichtbare QR-code gelinkt aan het systeem. Zo kunnen pashouders punten sparen voor gratis vrijetijdsactiviteiten.
- Zorg ervoor dat een drankje tijdens de activiteit inbegrepen is voor alle jongeren en/of zorg ervoor dat UiTPAS-punten ingezet kunnen worden voor een drankje tijdens of na de vrijetijdsactiviteit.
- Beperk kleding- en materiaalvoorschriften tot een minimum en zorg voor een vrij te gebruiken materiaalkast. Verwijs naar of organiseer een mogelijkheid tot uitwisseling van tweedehands-materiaal. Wees er tegelijkertijd ook van bewust dat ook jongeren in armoede er vaak alles aan doen om erbij te horen, en daarom soms liever hun laatste geld uitgeven aan nieuwe kleding/materiaal.
- Ga (pro)actief en kordaat om met negatieve opmerkingen over kleding- en materiaal.

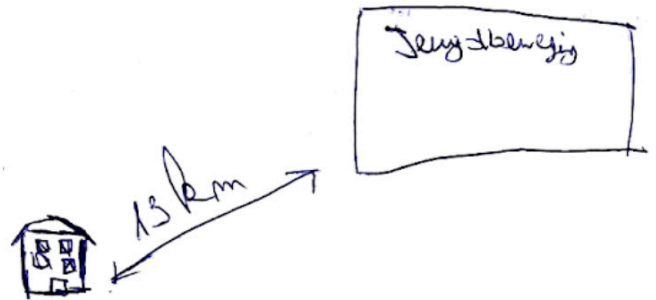

1.3. Bereikbaarheid:

De mate waarin het aanbod fysiek, ruimtelijk en in de tijd toegankelijk is.

Note: Tekening tweedaagse:
design thinking oefening oplossingen

Note: Tekening tweedaagse:
design thinking oefening drempels

“Ik heb een bus getekend. Een schoolbus ofzo... Die bus kan jongeren oppikken om naar de jeugdbeweging, theater, sportclub te gaan... Ik weet niet in welke mate dit georganiseerd kan worden? Mijn wens is dat iedereen gewoon samen kan gaan en zich geen zorgen hoeft te maken om er te geraken.”

Man, 17 jaar, Betonne Jeugd

“Ik woon dichtbij een industriepark. Aan mijn deur heb ik een bushalte, maar er rijden maar vier bussen op een dag. In het weekend en op feestdagen rijden er zelfs geen bussen. Dan moet ik van aan mijn deur nog 20 minuten stappen om een bus te halen naar het centrum van Gent, waardoor het moeilijk is voor mij om naar bepaalde activiteiten te gaan.”

Vrouw, 25 jaar, Jong Gent in Actie

“Ik zit in een voetbalclub en we spelen op verplaatsing. Soms in Brussel, soms in Charleroi, soms in Genk. Gelukkig heeft de club een goed carpoolsysteem, anders zou ik er nooit geraken.”

Man, 25 jaar, PSC Open Huis

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Denk kritisch na over de bereikbaarheid van je activiteit of organisatie, ook op vlak van het openbaar vervoer en bedenk oplossingen.
- Vraag waarom jongeren afhaken voor activiteiten (trainingen/wedstrijden/jeugdwerkactiviteiten/culturele activiteiten) op verplaatsing en probeer samen een oplossing te vinden.
- Stel één verantwoordelijke aan (bv. ouder/trainer) die een carpool-systeem opzet.
- Leg bussen in voor activiteiten op verplaatsing
- Stem activiteiten af op de meest gangbare bus/treinuren, zodat iedereen (tijdig) aanwezig kan zijn en niemand vroeg moet vertrekken om de bus/trein te halen.

1.4. Beschikbaar:

De mate waarin het aanbod voorhanden is en of er administratieve en andere drempels zijn zoals bv. online inschrijven.

“Ik vind culturele activiteiten (o.a. theater, concert, musea) wel interessant, maar ik heb nooit iemand die met mij daar mee naartoe zou gaan.”

Vrouw, 17 jaar, Betonne Jeugd

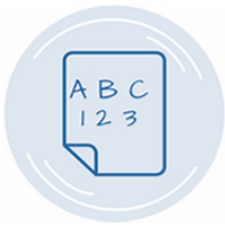

“Jeugdbewegingen moeten toegankelijker worden voor jongeren met een beperking. Er zouden ook meer mogelijkheden moeten zijn om met een beperking leidinggevende te worden, omdat dit ook de drempel kan verlagen voor nieuwe jongeren met een beperking.”

Man, 20 jaar, Jong Gent in Actie

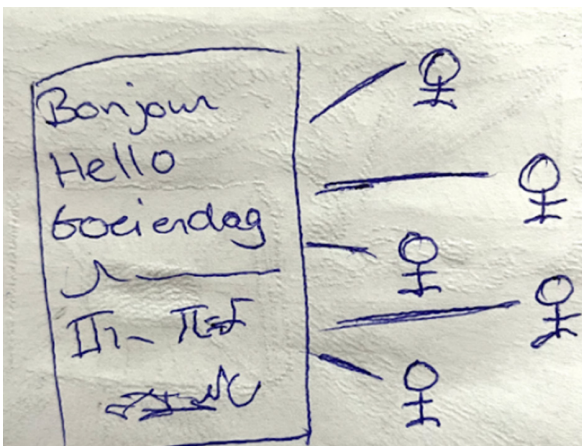
Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Subsidieer vrijetijdsactiviteiten van laagdrempelig inclusief jeugdwerk (gericht op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren).
- Breid het aanbod van G-sportclubs en jeugdbewegingen waar jongeren met een beperking welkom zijn uit, en investeer in toeleiding naar deze clubs via samenwerkingen met laagdrempelige ontmoetingsplaatsen.
- Zorg ervoor dat activiteiten laagdrempelig worden aangeboden via een vrije instroom, zonder dat jongeren vooraf (digitaal) moeten inschrijven.
- Stuur een bemoedigend berichtje om elke jongere (vrijblijvend) uit te nodigen voor een geplande activiteit.
- Bied activiteiten aan voor heel het gezin.
- Zorg voor een outreachende werker, die geïnteresseerde jongeren introduceert in de organisatie, en hen wegwijs maakt.

1.5. Begrijpelijk:

De mate waarin informatie over het aanbod en tijdens de activiteit duidelijk gepresenteerd wordt.

Note: Tekening tweedaagse:
design thinking oefening drempels

“We zitten in Vlaanderen, dus blijkbaar moet alles in het Algemeen Nederlands. En dat is zo spijtig, want we laten zoveel mensen achter. En niet alleen in het Nederlands, maar in het MOEILIK NEDERLANDS. Het kan SIMPEL. Ik kan dingen simpel uitleggen aan mijn gasten. De meest ingewikkelde dingen. Dus zorg ervoor dat informatie in alle talen beschikbaar is en dat het gemakkelijk uitgelegd wordt.”

Jeugdwerker, Betonne Jeugd

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Bied informatie of het sportaanbod in verschillende talen aan. Werk eventueel met foto's of pictogrammen.
- Zorg voor aangepaste (duidelijke, laagdrempelige, meertalige) communicatie. Vermijd jargon.

1.6. Bruikbaar:

De mate waarin het aanbod aan ieders behoeften voldoet, met bijzondere aandacht voor de noden en wensen van mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

“Het is enorm belangrijk dat de jongeren eens kunnen proeven van het aanbod. Als je hen de vraag stelt ‘Zou dit iets zijn voor jou?’, kunnen ze daar meestal niet op antwoorden. En dat is meer dan normaal als je met een bepaalde sport of activiteit nog nooit in aanraking bent gekomen.”

Jeugdwerker, Betonne Jeugd

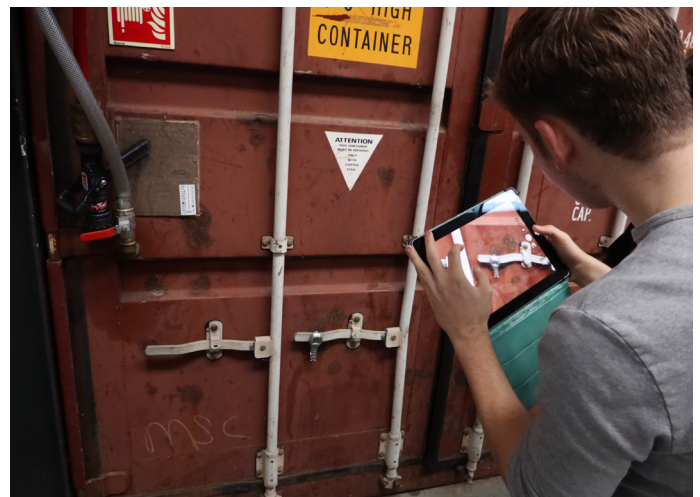

“Als je geen onderdak hebt, kan je moeilijk aan andere activiteiten denken. Je bent vooral bezig met: Waar ga ik vanavond slapen? Bij wie? Hoe? Die onzekerheden zorgen ervoor dat je mentaal geen ruimte hebt om na te denken over je vrije tijd, je andere rechten.”

Man, 23 jaar, PSC Open Huis

“We gaan af en toe eens samen naar een theater. Die omkadering is enorm belangrijk. Samen met een gekende begeleider in een veilige groep gaan werkt enorm drempelverlagend. De druk dat ze iets (bv. een drankje) niet kunnen betalen of over hoe ze zich moeten gedragen (Wat moet ik aandoen? Waar moet ik gaan zitten?) is dan volledig weg.”

Jeugdwerker, Jong Gent in Actie

“Door mijn fysieke beperking kon ik niet altijd mee en werd ik uitgelachen in de dansclub.”

Vrouw, 23 jaar, Jong Gent in Actie

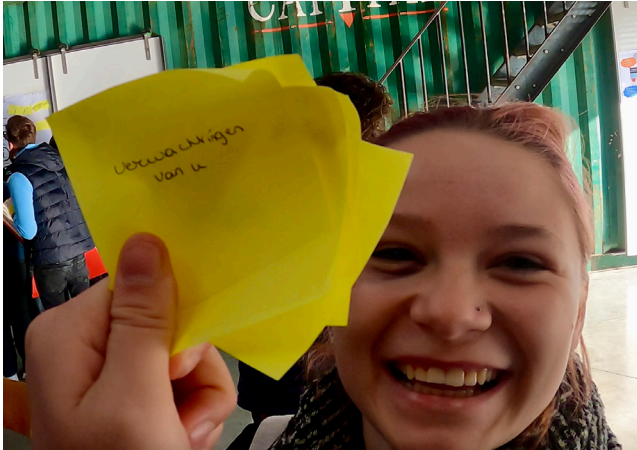
Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Zet duurzame samenwerkingen op met de juiste toeleiders (of brugfiguren) van laagdrempelige ontmoetingsplaatsen in de buurt (bv. armoedeverenigingen, CAWs, jeugdcentra, overkophuizen, buurtcentra, centra voor geestelijke gezondheidszorg).
- Geef de mogelijkheid om het aanbod vrijblijvend uit te proberen, zonder inschrijving en zonder verplichtingen (via open clubdagen of organiseer een aantal activiteiten op locatie bij een sociale partner). Op deze manier kunnen jongeren op een laagdrempelige manier ervaren of het aanbod hen ligt.
- Bevraag de verwachtingen van maatschappelijk kwetsbare jongeren.
- Vind de juiste balans: verwacht niet dat iedereen aanwezig is op elke activiteit, maar moedig wel elk lid op een vriendelijke en vrijblijvende manier aan om te komen.
- Tref maatregelen in de club zodat iedereen mee kan doen of doe een warme doorverwijzing waar nodig.
- Heb aandacht voor (religieuze en culturele) waarden en normen binnen de organisatie. Doe aanpassingen waar nodig.

1.7. Betrouwbaar:

De mate waarin mensen zich goed voelen voor, tijdens, na de activiteit. Dit heeft invloed op de mate waarin er mentale drempels (zoals angst door vooroordelen) bestaan.

“Vooroordelen zijn een groot ding. Altijd wordt er het eerst gekeken naar mensen in armoede als er iets gestolen wordt. Dan is het makkelijk voor de anderen om daar op in te spelen, en te beginnen pesten...”

Vrouw, 17 jaar, Betonne Jeugd

“Mijn mama had mij ingeschreven in de scouts en dat voelde echt niet leuk aan. Ik voelde mij daar niet thuis. Er waren kinderen die mij gepest hadden. Er waren kinderen die racistisch waren. Bij Centrum Kauwenberg is het leuker. Daar komen ook vrienden, mijn moeder is daar ook welkom.”

Man, 12 jaar, Centrum Kauwenberg

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Kijk kritisch naar de communicatie en marketing van de organisatie: Is die representatief voor heel de samenleving? Komen jongeren in al hun diversiteit aan bod?
- Zorg voor een duidelijk antidiscriminatiebeleid. Pak pestgedrag en discriminatie binnen de werking onmiddellijk aan.
- Zorg voor een warm welkom, en een vertrouwenspersoon die psychosociale ondersteuning kan bieden waar nodig.
- Hecht belang aan nazorg. Vraag regelmatig om feedback.

2. Welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling

Onder de rubriek “**welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling**” van het [jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan](#) vallen verschillende subthema's. In dit rapport behandelen we: mentaal welbevinden, pesten, thuisloosheid, en werk. Elk thema wordt afzonderlijk ingeleid.

Binnen al deze verschillende subthema's zien we dat jongeren in armoede **beduidend meer moeilijkheden** ervaren in vergelijking met jongeren die niet in armoede leven. Dit heeft te maken met een **opeenstapeling van risicofactoren** (o.a. beperkt inkomen, slechte huisvesting, meer stress en gezondheidsrisico's) en het **ontbreken van beschermingsfactoren** (o.a. minder toegang tot ontspanning, gezondheidszorg, educatieve prikkels, en minder kunnen terugvallen op een sociaal netwerk) die gezinnen in armoede ervaren. Het spreekt voor zich dat opgroeien in armoede een negatieve impact heeft op het welbevinden en de positieve identiteitsontwikkeling van een kind of jongere. Het is de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid en elke burger, om ervoor te zorgen dat iedereen in Vlaanderen evenveel kansen krijgt om zich te kunnen ontplooiën, zich goed te voelen, en goed omringd te zijn.

“We moeten komen tot een samenleving die mensen niet uitsluit omwille van het anders-zijn, omwille van een problematiek. We moeten terug meer gaan samenleven. En dan is het eigenlijk belangrijk om buurtwerkers, straathoekwerkers, terug op de straat te krijgen. Er moet genoeg geïnvesteerd worden in buurtpsychologen en verbindende werkers. We moeten blijven zoeken naar dat verbindend stuk, in plaats van wat ons van elkaar onderscheidt.”

Jeugdwerker, Betonne Jeugd

2.1. Het verhogen van de veerkracht en de mentale weerbaarheid van maatschappelijk kwetsbare jongeren

Bekijk de getuigenis van [Yassin](#), verbonden aan armoedevereniging [Betonne Jeugd](#). Yassin vertelt over zijn armoede-ervaring, mentaal welbevinden en de zoektocht naar zijn identiteit.

Bekijk de verschillende [getuigenissen](#) van jongeren en een jeugdwerker verbonden aan armoedevereniging [Betonne Jeugd](#). Ze getuigen specifiek over kansarmoede op school, en geven aanbevelingen aan leerkrachten.

Uit een recente grootschalige bevraging van kinderen en jongeren in kwetsbare situaties blijkt dat **meer dan de helft** (55%) zich **slecht in hun vel** voelt ([Uit De Marge, 2021](#)). Voor alle adolescenten in Vlaanderen (ongeacht socio-economische status) is dit 1 op 5 (25%) ([Sigma, KU Leuven, 2022](#)). Beide cijfers zijn verontrustend hoog. Een belangrijke kanttekening, is dat beide onderzoeken werden uitgevoerd tijdens de coronacrisis. Deze globale gezondheids crisis heeft een grotere weerslag op maatschappelijk kwetsbaren, omdat zij over minder kapitaal en mentale weerbaarheid beschikken om ermee om te gaan, en tegelijkertijd waren de coronamaatregelen niet afgestemd op mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Op vlak van **mentale weerbaarheid** is het belangrijk om mee te geven dat maatschappelijk kwetsbare jongeren vaker te kampen hebben met **multiproblematieken**. Ze hebben een hoger risico op het ontwikkelen van hechtingsstoornissen, krijgen te maken met trauma's van het opgroeien in armoede, zijn vaker kind van een ouder met een psychische kwetsbaarheid (of kopp-kind), worden vaker gepest op school,... Hierdoor is de kans groter voor aanvullende moeilijkheden zoals het ontwikkelen van een verslavingsproblematiek. Het probleem is dat dit laatste te vaak gezien wordt als het hoofdprobleem, terwijl het allemaal met elkaar in verbinding staat. Dit signaal vanuit de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen komt overeen wat psychotherapeut Sara Hendrick in haar [artikel](#) beschrijft als '**het trauma van generatiearmoede**'. Eerstelijns werkers, psychologen en psychotherapeuten dienen meer armoedesensitieve en traumasensitieve opleidingen te volgen, zodat zij in de toekomst betere zorg kunnen verstrekken aan kinderen en jongeren die opgroeien in (generatie)armoede. Essentieel is om ook verder te kijken dan de kwetsingen en in te zetten op de toekomst en de talenten van elke jongere.

Tip! Volg [de digitale vorming over traumasensitieve zorg](#) in de jeugdhulpverlening.

“Het is soms zo, zo moeilijk om uit bed te komen. Al die angsten die daarmee gepaard gaan als je, je niet goed in je vel voelt... Maar vanaf wanneer je ergens bent waar je geaccepteerd wordt, zoals hier bij Betonne Jeugd, besef je wel dat het deugd doet om buiten te komen. Ik wil alle jongeren meegeven dat het OK is om gevoelens te hebben, ook al zijn ze slecht.”

Man, 17 jaar, Betonne Jeugd

“Wat ik merk is dat meer en meer mensen last hebben van angsten en dat soort dingen, psychologische problematieken wegen zwaar door, en dan denk ik dat overal waar maatschappelijk kwetsbare mensen komen er op een laagdrempelige manier psychologen en therapeuten aanwezig moeten zijn, ook hier, binnen de verenigingen. Het is niet, dat zo’n preventieve outreachende professionele werking onmogelijk te financieren is. Het is goedkoper dan te wachten tot het te zwaar wordt, en dat mensen crashen, en zich moeten laten opnemen. Nu nemen nog te veel jeugdwerkers en jongeren zelf de rol van huistherapeut in.”

Jeugdwerker, Betonne Jeugd

“Bij sommige organisaties zijn begeleiders te beoordelend. Ze dringen op wat je moet doen, zonder zich echt in te leven. Bij zo’n begeleiders haak ik af. Het is toch niet de bedoeling dat ze je nog dieper in de put duwen?”

Man, 20 jaar, Jong Gent in Actie

“Psychologische hulp moet laagdrempelig zijn, en voor een lange termijn. Ik heb al acht verschillende therapeuten gehad, en het is heel vermoeiend als je elke keer opnieuw je levensverhaal moet vertellen. Je moet elke keer opnieuw van nul beginnen. Als je ergens bent waar het vertrouwd is, waar je, je op je gemak voelt... en er komt een therapeut die je kent ter plaatse, dan verdwijnen ook heel wat drempels. Je moet ook niet meer bellen om een afspraak te maken enzo.”

Man, 17 jaar, Betonne Jeugd

Note: Tekening tweedaagse:
design thinking oefening oplossingen

“Onderling proberen wij ook met elkaar te praten, en vooral, naar elkaar te luisteren. Dat is het belangrijkste. Luisteren en spreken met elkaar, zo zie je van elkaar dat je niet alleen bent. Want iedereen denkt altijd ‘ik ben alleen’, het voelt vaak zo aan, maar uiteindelijk ben je niet alleen. Ik heb tijdens de corona crisis veel naar de jongeren bij Betonne Jeugd geluisterd, en de jongeren voelden zich wel door mij gesteund, maar ik ben natuurlijk niet professioneel opgeleid om de juiste hulp te bieden.”

Man, 30 jaar, Betonne Jeugd

Signalen van jongeren in armoede duiden op de **enorme nood** aan **laagdrempelige psychische ondersteuning**. Tegelijkertijd zien we dat de gemiddelde wachttijd voor psychische of psychiatrische hulp steeds oploopt ([Vlaamse Vereniging van Klinische Psychologen, 2021](#)). **#stoelentekort** is een actie om het probleem van de lange wachttijden aan de tand te stellen.

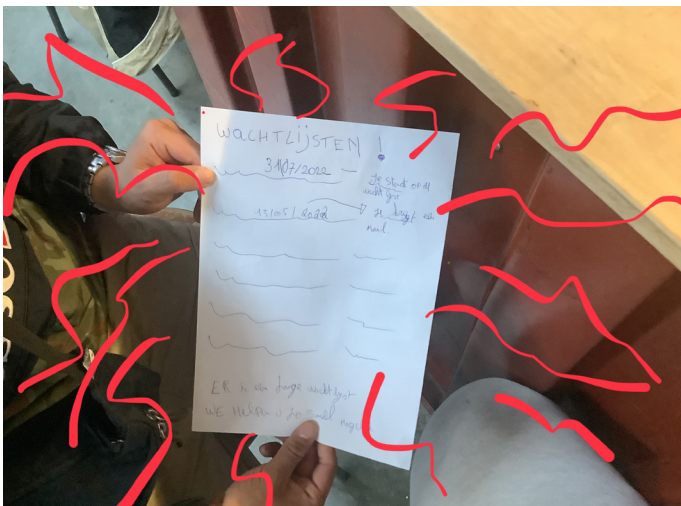
Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Subsidieer laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.
- Subsidieer vindplaatsgerichte professionals (psychologen en therapeuten) om individuele- en groepstrajecten op te starten in samenwerking met laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren.
- Zorg dat psychologische trajecten een voldoende lange looptijd hebben. Heb aandacht voor toeleiding en nazorg van maatschappelijk kwetsbare jongeren.
- Zoek structurele oplossingen voor de lange wachttijden binnen de psychische hulpverlening.
- Bouw voldoende garanties in zodat de terugbetaling voor psychische hulp ook voldoende effectief is voor jongeren in armoede (o.a. via derdebetalersregeling).
- Investeer in opleidingen voor eerstelijns werkers, psychologen, en psychotherapeuten voor het aanleren van de juiste basishouding en het correct omgaan met trauma's uit generatiearmoede.

Tip! Bekijk de [aanbevelingen](#) op vlak van laagdrempelige psychische ondersteuning in het rapport van armoedevereniging Recht-Op.

Fotoverhaal tweedaagse Netwerk tegen Armoede

“Ik zit zelf in een depressie. Ik heb lange tijd in een opname gezeten ook. Daar kreeg ik hulp, en kon ik met de mensen praten. Buiten een aantal mensen bij Jong Gent in Actie, heb ik niemand om mee te praten. Ik wil met ons fotoverhaal aantonen dat de wachtlijsten voor psychische hulp veel te lang duren. Soms is het heel dringend om professionele hulp te krijgen, waardoor die hulp soms te laat komt.”

Vrouw, 25 jaar, Jong Gent in Actie

2.2. Een gecoördineerde integrale aanpak van pesten

Bekijk het [stopmotion filmpje](#) over pesten van Pawel, verbonden aan armoedevereniging [Betonne Jeugd](#). Bekijk aansluitend ook de [getuigenis](#) van Pawel. Hij vertelt over zijn pestervaringen en de kracht van laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor en door jongeren in armoede.

Bekijk het [stopmotion filmpje](#) over pesten van Zinedine, verbonden aan armoedevereniging [Centrum Kauwenberg](#).

Pesten zit opnieuw in de lift: 20% van de Vlaamse en Brusselse werd minstens 1 keer gepest op school in de afgelopen maanden ([UGent, 2023](#)). Daarnaast is 59% van de Vlaamse adolescenten ooit gepest geweest ([KU Leuven, 2021](#)). Wanneer er aan de jongeren uit de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen gevraagd wordt wie er ooit gepest is geweest, liggen de statistieken nog hoger: **alle jongeren stemmen in**.

Dit toont aan dat maatschappelijk kwetsbare jongeren veel sneller het slachtoffer zijn van pestgedrag, wat hun nog meer vatbaar maakt voor de negatieve gevolgen van pesten. Bij herhaaldelijk pesten is de kans op negatieve effecten nog groter. Pesten kan een negatieve impact hebben op de schoolresultaten en de zelfwaarde van een individu. Het kan ook bijdragen tot het ontwikkelen van sociale en psychologische moeilijkheden, zelfmoord en gedragsproblemen.

Het is daarom belangrijk dat pesten preventief wordt aangepakt.

“Door al die pesterijen heb ik mij serieus opgesloten. Ik kwam niet naar buiten omwille van mijn beperking, ik kwam niet buiten omdat ik wist dat ik gepest ging worden. Zowel op straat, in de metro, in het zwembad, overal. Dus ik heb mij bewust een beetje opgesloten, zodat ik tijd had om erover na te denken: Ben ik wel goed bezig? Ik had enorm veel moeite met zelfacceptatie. Wat mij het meeste hielp is Betonne Jeugd; daar kon ik mezelf zijn. Daar keken ze naar mijn talenten.”

Man, 30 jaar, Betonne Jeugd

“Stel je voor, je hebt om 13u00 een crisis, en dan moet je drie uren wachten om te kunnen chatten... Hoeveel vrijwilligers kan je daar naartoe sturen om de bezetting zo hoog mogelijk te houden? Het is allemaal dubbel, natuurlijk hé. Je wilt ook met een écht persoon chatten, en niet met een robot ofzo.”

Vrouw, 24 jaar, Jong Gent in Actie

“Ik ben wel wat sceptisch tegenover telefonische en digitale hulp. Meestal geven ze advies in de trend van ‘probeer je gedachten te verzetten via naar iets te kijken of muziek te luisteren’... Maar als je echt diep zit en een crisis hebt, helpt dat eigenlijk niet, daar schiet telefonische en digitale hulp tekort. Ook zorgt dit soort hulp er niet voor dat de oorzaak, bijvoorbeeld het pestgedrag aangepakt wordt. En Awel is ook geen 24/24 uren open hé. Je kan bv. ook nooit op zon-en feestdagen bellen. & Wat als een jongere het s’nachts moeilijk heeft? Die gaat niet naar de politie bellen hé? Waar kan die dan terecht?”

Man, 20 jaar, Betonne Jeugd

“Ik vind dat er minstens 1 uur ‘maatschappelijke les’ moet zijn op school. Leerlingen zouden dan zelf kunnen kiezen waarover het gaat, maar topics als pesten en discriminatie zouden altijd op de agenda moeten staan. Het is van belang om ongeschoolde personen (pesters, mensen die discrimineren) direct te onderwijzen, zodat ze hun misstappen begrijpen, want soms beseffen ze niet altijd dat ze de andere heel hard kwetsen. In het aanpakken van pesten is het ook belangrijk dat de drempel om erover te praten en dit te melden verlaagd wordt.”

Man, 17 jaar, Betonne Jeugd

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Investeer in een duidelijk antidiscriminatie- en pestpreventiebeleid binnen elke organisatie. Zorg ervoor dat binnen dit beleid open communicatie en nultolerantie de norm is.
- Neem kruispuntdenken, diversiteit-, en armoede-sensitiviteit op als verplicht onderdeel in het leerplan van lagere en secundaire scholen. Maak ook verdoken vormen van pesten bespreekbaar.

Creaties over thuisloosheid en mentaal welbevinden, tweedaagse Netwerk tegen Armoede

2.3. Een gecoördineerde integrale aanpak van thuisloosheid bij jongeren

Bekijk de [getuigenis](#) van Snow, verbonden aan armoedevereniging [Betonne Jeugd](#). Snow vertelt over haar armoede-ervaring en wat het betekent om als jongere dakloos te zijn.

Bekijk het [stopmotion filmpje](#) over uit huis weggaan van Kymani, verbonden aan armoedevereniging [Centrum Kauwenberg](#).

Bekijk het [stopmotion filmpje](#) over uit huis weggaan van Nathan en Jelle, verbonden aan armoedevereniging [Centrum Kauwenberg](#).

Bijzondere jeugdzorg

Het aantal **aanmeldingen** bij de bijzondere jeugdzorg **stijgt jaarlijks**. Op vlak van **pleegzorg** werden in 2021 1051 meer individuele kinderen en jongeren opgevangen (namelijk 9914) in vergelijking met 2019 (namelijk 8863). De cijfers van de reguliere werking binnen de **vertrouwenscentra kindermishandeling** stijgen ook (2021: 13.671, 2020: 13.051).

Het aantal jongeren in een **gesloten jeugdinstelling** (jongeren waarvan de jeugdrechter een gesloten opvang als allerlaatste optie nodig acht omwille van een delict of een heel moeilijke thuissituatie) is in 2021: 1.142 (1.067 in 2020) ([Intersectoraal Jaarverslag Jeugdhulp, 2022](#)).

Tegelijkertijd lopen de **wachttijden** voor bijzondere jeugdhulp erg op. Gemiddeld wordt 55% van de jongeren (waarvan hulp is opgestart) geholpen binnen de 3 maanden, 70% binnen de 6 maanden (afhankelijk van het type bijzondere jeugdzorg).

Thuisloosheid bij jongeren

1 op 3 thuislozen is een kind en bij 1 op 4 vorderingen tot uithuiszettingen zijn kinderen betrokken ([Steunpunt Mens en Samenleving, 2019](#)). Daarnaast vangt het Netwerk tegen Armoede signalen op uit de verenigingen dat een groot deel van de maatschappelijk kwetsbare jongeren een aantal weken tot maanden het ouderlijk huis verlaat op minderjarige leeftijd wegens een moeilijke thuissituatie; de zogezegde ‘**sofaslapers**’.

De gevolgen van een traject in de bijzondere jeugdzorg en thuisloosheid bij kinderen en jongeren zijn diepgaand. Het heeft een grote impact op hun welbevinden, gezondheid, onderwijskansen, de uitbouw van hun sociale contacten, en het vermindert hun ontplooiingskansen en de verbinding met de maatschappij ([Steunpunt Mens en Samenleving, 2019](#)). Het Netwerk tegen Armoede pleit voor een preventieve en structurele aanpak van het probleem.

“Soms kan je echt niet meer thuis leven. Je wil daar weg. Maar momenteel zijn er veel te lange wachtlijsten om bijvoorbeeld naar een gesloten instelling te gaan, of om begeleid zelfstandig wonen te krijgen. Je weet soms op de duur niet meer waar je naartoe moet, of waar je hulp kan vragen, want er is nergens directe hulp voor mensen die het dringend nodig hebben.”

Man, 20 jaar, Jong Gent in Actie

“Je voelt je steeds schuldig als je ergens anders moet gaan slapen. Het enige waar ik nood aan heb is een plek waar ik tot rust kan komen. Ik vind dat wel bij Betonne Jeugd, maar het zou goed zijn dat er ook meer plaatsen zijn waar je kan overnachten wanneer je dat nodig hebt.”

Vrouw, 17 jaar, Betonne Jeugd

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

- Er mag niet te snel gehandeld worden. In overeenstemming met de kinderrechtencoalitie (2013) is het Netwerk tegen Armoede tegen een plaatsing van een kind als eerste keuze in geval van een problematische opvoedingssituatie. De voorkeur gaat naar intensieve steun binnen het gezin, zodat het recht op een gezinsleven gevrijwaard wordt.
- Zorg voor een goede toegang tot informatie over de rechten van jongeren en ouders tijdens een hulpverleningstraject.
- Transparantie, dossier inzage, en inspraak van de jongere en de ouder(s) doorheen het proces is van uiterst belang.
- Zet in op hulpcontinuïteit en een goede samenwerking tussen alle betrokken diensten en partijen.
- Investeer in duurzame woongerichte oplossingen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. Deze kunnen tijdelijk zijn (o.a. begeleid zelfstandig wonen), of voor onbepaalde duur (o.a. begeleid wonen of housing-first).
- Zet in op begeleiding van jongeren die net meerderjarig worden (er valt heel wat ondersteuning weg wanneer zij meerderjarig worden) (Sam, 2019).
- Voorzie extra financiële ondersteuning voor jongeren die noodgedwongen alleen moeten wonen. Maak de Vlaamse huursubsidie en huurpremie toegankelijker voor jongeren en pas het automatisch toe (Sam, 2019).
- Voorzie in minstens elke centrumstad een noodopvang voor jongeren, naar het voorbeeld van het Pension Van Schoonhoven in Antwerpen (Sam, 2019).

2.4. Een gecoördineerde integrale aanpak van jeugdwerkloosheid

Bekijk de [getuigenis](#) van Pawel, verbonden aan armoedevereniging [Betonne Jeugd](#). Pawel vertelt over de moeilijkheden die hij ervaart om werk te vinden en de kracht van laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor en door jongeren in armoede.

Bekijk de [getuigenis](#) van Osamah, verbonden aan armoedevereniging [PSC Open Huis](#). Osamah vertelt over de onmogelijkheid om werk te vinden als jongere zonder wettig verblijf, ondanks hij perfect geïntegreerd is en graag wil bijdragen aan de Vlaamse maatschappij.

Uit een recent [trendrapport](#) blijkt dat de **jeugdwerkloosheid** in Vlaanderen verder **blijft stijgen**. In 2021 is de werkloosheidsgraad van de 15-24-jarigen 14% (dat is 4% meer dan in 2019). In tegenstelling tot de algemene jeugdwerkloosheid, zien we dat het **NEET-aandeel** (jongeren die niet werken en geen onderwijs, opleiding, of training volgen) voorzichtig lijkt te stagneren. In 2021 is de NEET-ratio **6%**, wat **43.000 jongeren** tussen de **15 en 24 jaar** bedraagt. Maar voor de 15-29 jarigen ligt dit nog hoger: 10%. Ondanks de meerderheid van de NEET-jongeren niet-beroepsactief is, blijkt dat 60% van de NEET-jongeren wel aangeeft op zoek te zijn naar werk of werk te wensen ([Kennisplatform, Departement Werk en Sociale Economie, 2022](#)). NEET-jongeren zijn vaker kortgeschoold, hebben vaker een handicap, en hebben vaker een migratieachtergrond.

Naast de moeilijkheden die maatschappelijk kwetsbare jongeren ervaren in het vinden van werk, zijn de werkomstandigheden ook vaker ondermaats. Onderzoek toont aan dat kortgeschoolde jongeren, vrouwen, arbeiders, en mensen met een migratieachtergrond een groter risico om in **precaire werkomstandigheden** terecht te komen ([Universiteit Antwerpen, 2020](#)). Jongeren in armoede vallen vaak onder meerdere van deze categorieën, wat hun kwetsbare positie nog meer aanscherpt ([Netwerk tegen Armoede, 2022](#)).

Rodgers (1989) definieert precare arbeid als een multidimensioneel concept:

- (1) instabiel werk
- (2) lage controle over de arbeidsomstandigheden, het loon en het ritme waarop het werk verricht moet worden
- (3) een gebrek aan rechten, sociale bescherming en collectieve vertegenwoordiging
- (4) een laag inkomen

“Ik heb het gevoel dat ik meer in mijn mars heb. Maar toen ik van Polen naar België kwam, kon ik nog niet veel Nederlands. Dat, in combinatie met mijn beperking (spieraandoening), heeft ervoor gezorgd dat ik naar het Buitengewoon onderwijs werd doorverwezen. Ik weet nog steeds niet of ik daar wel thuishoorde.”

Man, 30 jaar, Betonne Jeugd

“Er zijn veel organisaties die iets doen rond werk, maar ze zijn niet op elkaar afgestemd. Door het bureaucratisch systeem is het moeilijk om aangepaste hulp te krijgen. Onze jongeren zien vaak door de bomen het bos niet meer. Zo'n officiële processen duren vaak heel lang, of ze krijgen te kampen met discriminatie. Ik merk dat de jongeren die bij ons komen, vaker en sneller iets vinden via vrienden of familie of wanneer ze direct langsgaan bij een winkel of een restaurant.”

Jeugdwerker, PSC Open huis

“Ik heb mijn best gedaan om Nederlands te leren, om alles zelf te doen, zo goed mogelijk een oplossing vinden voor mijn leven, zonder de steun van de overheid enzo... Ik ben eigenlijk volledig geïntegreerd. Maar ik heb geen rechten, ik mag niet werken omdat ik geen papieren heb. Om te overleven moet ik voortdurend op zoek gaan naar andere oplossingen... Daarom ben ik bij PSC Open Huis terecht gekomen.”

Man, 23 jaar, PSC Open Huis

“De maatschappij kijkt nog steeds te beoordelend naar mensen met een beperking, zeker op vlak van het vinden van werk. Ze denken vaak dat ik iets niet zou aankunnen omwille van mijn beperking. Ik krijg vaak niet de kans om iets uit te proberen, om mij te bewijzen.”

Man, 30 jaar, Betonne Jeugd

Adviezen Netwerk tegen Armoede:

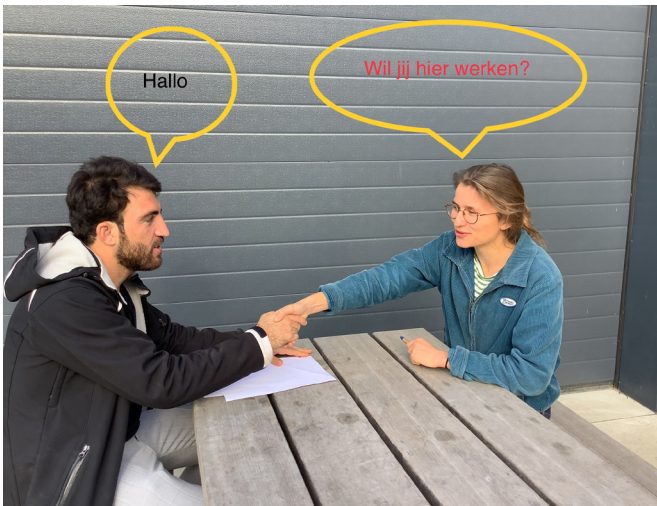
- Zorg ervoor dat initiatieven die preventief inzetten op vroegtijdig schoolverlaten (o.a. via brugfiguren/schoolpoortwerkingen) structureel verankerd worden. Breid het werkingsgebied uit; er is ook nood aan brugfiguren in het buitengewoon onderwijs.
- Sensibiliseer leerkrachten en CLB-medewerkers om niet te snel door te verwijzen naar Buitengewoon Onderwijs. Maatschappelijk kwetsbare jongeren worden op basis van gedragsuitingen door onmacht (bv. discriminatie, er niet bijhoren, gepest worden, de taal niet volledig machtig zijn) soms verkeerdelijk ingeschat.
- Investeer in tweedekansonderwijs en werk een transparant kader uit voor de erkenning van elders verworven competenties.
- Zet versterkt in op integrale en vindplaatsgerichte trajectbegeleiding op maat. Verlaag in dit opzicht de caseload van VDAB-bemiddelaars en zet in op sociale trajectbegeleiders die vindplaatsgericht te werk gaan.
- Zorg ervoor dat jongeren inspraak krijgen in hun eigen traject, zodat dit voldoende wordt afgestemd op de wensen, talenten, en noden van de jongere zelf.
- Eerlijk verloning is essentieel in de strijd tegen armoede. Voorzie een eerlijke vergoeding voor stages en verhoog de minimumlonen tot boven de armoedegrens.
- Creëer meer jobzekerheid. Pak het probleem van aaneenschakelende interimcontracten aan.
- Zorg voor een transparant systeem van (progressieve) werkhervatting, waarbij mensen beschermd worden tegen inkomensvallen.
- Zorg ervoor dat ook in de sociale economie ruimte is voor doorgroeimogelijkheden en een duurzaam loopbaanperspectief.
- Sensibiliseer en ondersteun werkgevers voor het creëren van een armoedesensitief werkklimaat. Pak discriminatie op de arbeidsmarkt aan (o.a. via praktijktesten).
- Breid de wettelijk verankerde rechten van jongeren zonder wettig verblijf uit. Maak werkvergunningen mogelijk voor jongeren zonder wettig verblijf. Geef jongeren zonder wettig verblijf ook de mogelijkheid om opleidingen te volgen (bv. opleidingen voor knelpuntberoepen).

Tip! Bekijk de [aanbevelingen](#) van het **Netwerk tegen Armoede** in het dossier: 'Jongeren in kwetsbare situaties: Een moeizame transitie naar de arbeidsmarkt'.

Fotoverhaal tweedaagse Netwerk tegen Armoede

Fotoverhaal tweedaagse Netwerk tegen Armoede

